

Sygn. akt VIII **Pa 107/17**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Tyrka (spr.)
Sędziowie:	SSO Teresa Kalinka SSR del. Anna Capik-Pater
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2017r. w Gliwicach

sprawy z powództwa L. S. (S.)

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o dodatkową rentę wyrównawczą

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w T. G.

z dnia 4 maja 2017 r. **sygn. akt** IV P 570/14

- 1) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że orzeczoną kwotą 47 745,17 zł (czterdzieści siedem tysięcy siedemset czterdzieści pięć złotych i siedemnaście groszy) obniża do kwoty 37 046,94 zł (trzydzieści siedem tysięcy czterdzieści sześć złotych i dziewięćdziesiąt cztery grosze),
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2 335 zł (dwa tysiące trzysta trzydzieści pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

(-) SSR del. Anna Capik-Pater (-) SSO Grzegorz Tyrka(spr.) (-) SSO Teresa Kalinka

Sędzia Przewodniczący Sędzia

VIII Pa 107/17

UZASADNIENIE

Powód L. S. pierwotnie domagał się zasądzenia od pozwanej Spółki (...) Spółce Akcyjnej w B. na swoją rzecz:

- a) 5 000 zł z ustawowymi odsetkami tytułem nagrody z okazji Dnia G. za 2012 rok,
- b) 5 000 zł z ustawowymi odsetkami tytułem nagrody rocznej 14-stej pensji za 2012 rok,
- c) 5 000 zł z ustawowymi odsetkami tytułem nagrody z okazji Dnia G. za 2013 rok,
- d) 5 000 zł z ustawowymi odsetkami tytułem nagrody rocznej 14-stej pensji za 2013 rok.

Na uzasadnienie podano, że pozwana ponosi odpowiedzialność za skutki wypadku przy pracy, jakiemu uległ powód. Pozwana wypłaca na rzecz powoda miesięczne raty renty wyrównawczej. Pozwana nie wypłaciła powodowi dodatkowych świadczeń ze stosunku pracy, a to nagrody z okazji Dnia G. i nagrody rocznej 14-stej pensji.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na uzasadnienie podano, że pozwana wypłaca na rzecz powoda miesięczne raty renty wyrównawczej po 1 733,99 zł każda na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w T. G. z dnia 12 listopada 2012 roku w sprawie (...). Pozwana dodała, że powód ma zachowaną zdolność do pracy i renta wyrównawcza winna stanowić różnicę między potencjalnymi zarobkami a rentą z tytułu częściowej niezdolności do pracy i możliwościami zarobkowymi na poziomie 1/2 minimalnego wynagrodzenia za pracę.

W toku postępowania powód rozszerzył powództwo, domagając się zasądzenia od pozwanej na swoją rzecz: nagrody z okazji Dnia G. za 2014 rok i za 2015 rok, nagrody rocznej 14-stej pensji za 2014 rok i za 2015 rok, nagrody jubileuszowej za 30 lat pracy, odprawy emerytalnej w związku z nabyciem prawa do potencjalnej emerytury górniczej z dniem 6 sierpnia 2015 roku, podwyższonej renty wyrównawczej o 300 zł miesięcznie, poczynając od dnia 1 sierpnia 2015 roku.

Wyrokiem z dnia 4 maja 2017 roku Sąd Rejonowy w T. G.: w punkcie pierwszym zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 47 745,17 zł tytułem skapitalizowanej renty wyrównawczej za okres od dnia 1 grudnia 2012 roku do dnia 5 sierpnia 2015 roku z ustawowymi odsetkami od dnia 27 listopada 2014 roku do dnia zapłaty; w punkcie drugim orzekł o nagrodzie jubileuszowej za 30 lat pracy; w punkcie trzecim orzekł o nagrodzie z okazji Dnia G. i nagrodzie rocznej 14-stej pensji; w punkcie czwartym oddalił powództwo w pozostałym zakresie; w punktach piątym, szóstym, siódmym orzekł o kosztach procesu. Wartość zasądzonych świadczeń przekroczyła 50 000 zł.

W pisemnym uzasadnieniu Sąd Rejonowy podał, powód utracił zdolność do pracy górniczej w następstwie wypadku przy pracy z dnia 20 października 1993 roku. Pozwana ponosi odpowiedzialność za szkody powoda w dochodach i na podstawie wyroku Sądu Rejonowego wypłaca na jego rzecz miesięczne raty renty wyrównawczej. Kryterium obliczenia renty wyrównawczej stanowi różnica między potencjalnymi zarobkami (ustalonymi na podstawie zarobków pracowników porównawczych: S. K., K. Ł., A. O.) a otrzymywaną rentą z ubezpieczenia wypadkowego. Sąd Rejonowy, korzystając z pomocy biegłego sądowego ds. emerytur i rent ustalił, że gdyby nie wypadek przy pracy, to powód nabyłby prawo do emerytury górniczej z dniem 6 sierpnia 2015 roku. Nadto, że za okres od dnia 1 grudnia 2012 roku do dnia 5 sierpnia 2015 roku powodowi przysługuje skapitalizowana renta wyrównawcza, niezależna od już wypłacanej w wysokości 47 745,17 zł, stanowiąca różnicę między potencjalnym zarobkiem powoda (wraz z nagrodami z okazji Dnia G. i 14-stą pensją za lata 2012-2014) a faktycznym świadczeniem – rentą z ubezpieczenia wypadkowego; natomiast od dnia 6 sierpnia 2015 roku powód nie ponosi szkody w dochodach. Biegły sądowy obliczył także wysokość: nagrody jubileuszowej po 30 latach pracy, odprawy emerytalnej, nagrody z okazji Dnia G. oraz nagrody rocznej 14-stej pensji. Biegły sądowy obliczył, że wartość potencjalnej odprawy emerytalnej odpowiada wysokości zwaloryzowanej odprawy rentowej, jaką powód nabył w związku z uzyskaniem prawa do renty z ubezpieczenia wypadkowego

Sąd Rejonowy podał, że podstawą rozstrzygnięcia sporu stanowiły normy prawne zawarte w art. 444 § 2 k.c., art. 907 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. Sąd Rejonowy uwzględnił obliczenia biegłego sądowego i orzekł o roszczeniach objętym

pozwem. Sąd Rejonowy, oddalając powództwo w pozostałym zakresie uznał, że powód od dnia 6 sierpnia 2015 roku nie ponosi szkody w dochodach oraz pobrana odprawa rentowa pochłonęła wartość odprawy emerytalnej.

Apelację wniosła pozwana co do punktu 1 wyroku w zakresie kwoty 10 698,23 zł, domagając się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie skapitalizowanej renty za okres od dnia 1 grudnia 2012 roku do dnia 5 sierpnia 2015 roku z kwoty 47 745,17 zł do kwoty 37 046,94 zł oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; ewentualnie uchylecia w części zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Pozwana zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych poprzez wadliwe przyjęcie w potencjalnym wynagrodzeniu za pracę powoda za lipiec 2014 roku dodatkowych świadczeń pracowników porównawczych K. Ł. i A. O.: odprawy emerytalnej i nagrody jubileuszowej.

Na uzasadnienie podano, że pozwana w toku postępowania wносиła zastrzeżenia do opinii biegłego sądowego w zakresie wysokości zarobków pracowników porównawczych za lipiec 2014 roku. Sąd Rejonowy nie uwzględnił tych zastrzeżeń. Pozwana dodała, że wadliwe przyjęcie potencjalnego zarobku powoda wpłynęło na zawyżenie skapitalizowanej renty wyrównawczej za okres od dnia 1 grudnia 2012 roku do dnia 5 sierpnia 2015 roku.

Powód wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Na uzasadnienie podano, że apelacja pozwanej jest bezzasadna, bowiem Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na opinii sporządzonej przez biegłego sądowego na podstawie dokumentacji płacowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja pozwanej zasługuje na uwzględnienie.

Należy podnieść, że postępowanie apelacyjne jest merytorycznym sądzeniem sprawy, a więc wyrok Sądu II instancji musi opierać się na jego własnych i samoistnych ustaleniach – zarówno faktycznych, jak i prawnych, choćby przez odpowiednie jasne stwierdzenie, że Sąd II instancji przyjmuje ustalenia Sądu I instancji za własne.

Pozwana w apelacji zarzuciła naruszenie art. 233 k.p.c.

Granice swobodnej oceny sędziowskiej wyznaczają zasady logiki, ramy ustawowe określone procedurą oraz świadomość prawna sędziego, czyli znajomość przepisów, doktryny i orzecznictwa, a także informacji oraz doświadczenia różnych faktów życia społecznego. Przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów oznacza jej dowolność, powodowaną z reguły błędem logicznym lub nieliczeniem się z zasadami życiowego doświadczenia. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga przeto odpowiedniej konkretyzacji w drodze przekonywującego wskazania na czym polega przekroczenia tych granic – wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 listopada 2000 roku, w sprawie II UKN 47/00, opublikowany w L.; z dnia 12 września 2000 roku, w sprawie III CKN 650/00, opublikowany w L..

Należy jednak zwrócić uwagę, że dowód, który w sprawie nie był przeprowadzony, nie może stanowić podstawy naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2000 roku, w sprawie I CKN 98/99, opublikowany w L..

Sąd Rejonowy, mimo że zgromadził wiele dowodów, niezbędnych do rozstrzygnięcia sporu między stronami, to jednak nie przeprowadził ich. Sąd Rejonowy dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu emerytur i rent celem obliczenia szkody powoda w dochodach, jednakże sporządzonych opinii sądowych nie ujawnił. Uwadze nie może umknąć okoliczność, że Sąd Rejonowy odniósł się do zarzutu pozwanej i prawidłowo nie uwzględnił wniosku o dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii uzupełniającej. Pozwana domagała się ustalenia składników zarobków pracowników

VII	4 477,30	436,98	67,16	109,69	613,83	347,71	330	3 185,76	814,41	109,69	4,48	5 405,88
-----	-------------	--------	-------	--------	--------	--------	-----	-------------	--------	--------	------	-------------

Rację ma pozwana, że po stronie potencjalnych dochodów powoda nie wolno uwzględnić ani nagrody jubileuszowej, ani odprawy emerytalnej. W lipcu 2014 roku powód nie nabyłby prawa do nagrody jubileuszowej oraz prawa do emerytury górniczej, gdyby nie skutki wypadku przy pracy.

Powód w miesiącu lipcu 2014 roku nie poniósł szkody w dochodach. Potencjalny dochód powoda wyniósł 3 441,99 zł = [(3 797,36 zł + 3 342,84 zł + 3 185,76 zł) : 3]; natomiast faktyczny dochód powoda wyniósł 3 668,40 zł = [1 785,03 zł renta ZUS + 1 733,99 zł wypłacana renta wyrównawcza + 149,38 zł deputat węglowy].

Biegły obliczył rentę wyrównawczą za okres od 1 grudnia 2012 roku do 5 sierpnia 2015 roku na kwotę 47 745,17 zł (k. 202). Skoro w lipcu 2014 roku powód nie ponosił szkody w dochodach, to skapitalizowana renta wyrównawcza winna wynosić 36 917,99 zł = (47 745,17 zł – 10 827,18 zł szkoda za lipiec 2014 roku obliczona przez biegłego). Pozwana w swoich żądaniach domagała się obniżenia skapitalizowanej renty wyrównawczej do kwoty 37 046,94 zł = (47 745,17 zł - 10 698,23 zł).

Zgodnie z art. 907 § 2 k.c., jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków żądać zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie.

Powództwo o zmianę wysokości lub czasu trwania renty nie zostało przez ustawodawcę przewidziane jako środek mający na celu poprawianie błędnych orzeczeń sądowych, ustalających prawo do renty i zasadzających świadczenia rentowe na rzecz osób uprawnionych, lecz jako środek pozwalający na dostosowanie praw i obowiązków do sytuacji powstałej na skutek zmiany stosunków majątkowych lub osobistych osoby uprawnionej lub zobowiązanej albo też obu tych osób.

Zmiana stosunków w rozumieniu art. 907 § 2 k.c. - w znaczeniu zmiany sytuacji majątkowej lub osobistej - musi wystąpić po wydaniu wyroku ustalającego prawo do renty lub też po zawarciu ugody w tej sprawie. Zagadnieniem tym Sąd Najwyższy zajmował się m.in. w uchwale składu 7 sędziów z dnia 18 października 1972 r., III PZP 25/72 (OSNCP 1973, nr 3, poz. 38) i w wyroku z dnia 28 listopada 1972 r., III PRN 94/72 (OSNCP 1974, nr 2, poz. 22). W uchwale podjętej w składzie powiększonym Sąd Najwyższy stwierdził, że „w sprawie o zmianę wysokości renty ustalonej ugodą, sąd uwzględnia w ramach zmiany stosunków - na podstawie art. 907 § 2 k.c. - tylko okoliczności powstałe po zawarciu ugody”, natomiast w wydanym później wyroku zajął stanowisko, że powołana uchwała - z uwagi na argumentację przytoczoną w jej uzasadnieniu - odnosi się odpowiednio także do rent ustalonych wyrokiem.

Należy zwrócić uwagę, że orzeczona renta wskutek utraty zdolności zarobkowania wyrównuje szkodę o charakterze trwałym, której wielkość można ustalić tylko według daty orzekania. W związku z tym normy prawne muszą przewidywać najmniej uciążliwe sposoby korekty tego rodzaju odszkodowania, ze względu na zmiany stosunków następujące po wydaniu orzeczenia ustalającego wysokość renty. Temu właśnie celowi służy unormowanie zawarte w art. 907 § 2 k.c. Ogólność sformułowania o „zmianie stosunków” pozwala na elastyczne dostosowywanie wysokości świadczenia do zmieniających się przesłanek. Jedną z nich może być zmiana statusu poszkodowanego z potencjalnego pracownika na potencjalnego emeryta. Każda zmiana okoliczności mających wpływ na wysokość renty powoduje - na żądanie uprawnionego - konieczność odpowiedniej zmiany jej wysokości (zobacz uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 1982 roku w sprawie I CR 27/82, opublikowane w OSNCP z 1982 roku, poz. 150).

Ustalając wysokość świadczenia odszkodowawczego nie można pominąć okoliczności istniejących w chwili orzekania. Zatem przy porównywaniu ze stanem z chwili orzekania o żądaniu zmiany wysokości Sąd jest związany poprzednim orzeczeniem w zakresie objętym prawomocnością. Przy zmianie wysokości renty wyrównawczej Sąd jest związany

zasadą odpowiedzialności (art. 435 k.c.) i stopniem (art. 362 k.c.) odpowiedzialności sprawcy szkody, ustalonym w wyroku przyznającym rentę poszkodowanemu.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy podnieść, że obowiązek naprawienia szkody ciążyący na pozwanej nie ustał. Pozwana wypłaca powodowi na podstawie orzeczenia sądowego (wyroku Sądu Rejonowego w T. G. z dnia 12 listopada 2012 roku, w sprawie IV P 383/10) rentę wyrównawczą, stanowiącą różnicę pomiędzy potencjalnym zarobkiem (obejmującym także nagrodę z okazji Dnia G. i nagrodę roczną 14-stą pensję) a faktycznym dochodem. W związku z tym za okres objęty apelacją powód posiadał status potencjalnego pracownika pozwanej na stanowisku ślusarza urządzeń górniczych pod ziemią. Gdyby nie utrata zdolności do pracy górniczej w następstwie wypadku przy pracy, to powód pozostawałby w zatrudnieniu i uzyskiwałby świadczenia pracownicze w wysokości zarobków pracowników porównawczych. Z dniem 6 sierpnia 2015 roku do zmiany stosunków w rozumieniu art. 907 § 2 k.c., polegających na zmianie statusu powoda z potencjalnego pracownika na potencjalnego emeryta. Tym samym obowiązek wypłaty renty wyrównawczej od dnia 6 sierpnia 2015 roku wynika nie z utraty zdolności do pracy, lecz z utraty widoków na przyszłość przez powoda. Natomiast za okres od dnia 1 grudnia 2012 roku do dnia 5 sierpnia 2015 roku zmiana stosunków jest związana za wzrostem zarobków pracowników dodatkowych. Zatem do daty nabycia prawa do potencjalnej emerytury górniczej podstawą ustalenia wysokości renty wyrównawczej jest wysokość wynagrodzenia, które powód uzyskiwałby, gdyby nie jego schorzenie będące następstwem wypadku przy pracy. Natomiast od daty nabycia prawa do potencjalnej emerytury podstawą ustalenia wysokości renty wyrównawczej jest wysokość emerytury, którą powód nabyłby, gdyby nie wypadek przy pracy.

Rację ma pozwana, że przy uwzględnieniu renty wyrównawczej nie wolno przyjmować ani nagrody jubileuszowej, ani odprawy emerytalnej.

Należy zwrócić uwagę, że powód nie posiada prawa do nagrody jubileuszowej lub odprawy emerytalnej, bowiem nie pozostaje w pracowniczym zatrudnieniu u pozwanej. Powód może domagać się odszkodowania za utraconą nagrodę jubileuszową i odszkodowania za utraconą odprawę emerytalną na podstawie przepisów o czynach niedozwolonych.

Zgodnie z art. 444 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty.

Należy wskazać, iż obowiązek naprawienia szkody (majątkowej i niemajątkowej) wyrządzonej czynem niedozwolonym warunkowany jest spełnieniem łącznym trzech przesłanek. Pierwszą przesłanką jest szkoda w znaczeniu uszczerbku w dobrach osoby poszkodowanej; drugą przesłanką jest zdarzenie, które powoduje szkodę, a z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy; trzecią przesłanką jest związek przyczynowy pomiędzy szkodą a faktem powodującym szkodę. Brak którejkolwiek z przesłanek wyłącza odpowiedzialność odszkodowawczą (zob. Witold Czachórski: „Zobowiązania. Zarys wykładu” Warszawa 1995 rok, wyd. PWN, str.145).

Należy podnieść, iż norma zawarta w art. 361 k.c. wyznacza zasadę pełnego odszkodowania, która odgrywa istotną rolę w dziedzinie odpowiedzialności z tytułu czynów niedozwolonych; została ona przyjęta przede wszystkim w interesie poszkodowanego i jej funkcją sprowadza się do wyrównania uszczerbku poniesionego w następstwie wyrządzonej szkody. Zakres wskazanego przepisu obejmuje utracone korzyści przez powoda, co może nastąpić w formie odszkodowania będącego surogatem utraconych nagród i odpraw ze stosunku pracy – art. 444 § 1 k.c.

Z potencjalnego wynagrodzenia za pracę powoda za lipiec 2014 roku należało odjąć nagrodę jubileuszową oraz odprawę emerytalną. Świadczenia te nie stanowią składnika renty wyrównawczej, a są odrębnym roszczeniem, opartym na innej podstawie prawnej.

Uwadze Sądu Rejonowego umknęło, że powód prawo do nagrody jubileuszowej po 20 latach pracy nabyłby w 2006 roku (akta Sądu Rejonowego w T. G. (...), roszczenie oddalono z uwagi na zarzut przedawnienia); prawo do nagrody jubileuszowej za 25 lat pracy powód nabyłby w 2011 roku (akta Sądu Rejonowego w T. G. (...), roszczenie wliczono do renty wyrównawczej, k.139). Prawo do nagrody jubileuszowej za 30 lat pracy powód nabyłby z chwilą rozwiązania stosunku pracy w związku z nabyciem prawa do potencjalnej emerytury górniczej w dniu 6 sierpnia 2015 roku. Zgodnie

z regulacją wewnątrzzakładową w razie rozwiązania stosunku pracy z powodu przejścia na emeryturę pracownik, któremu do nabycia prawa do nagrody brakuje mniej niż 12 miesięcy, licząc od dnia rozwiązania stosunku pracy, nabywa prawo do tej nagrody w dniu rozwiązania stosunku pracy (k.258). Sąd Rejonowy w zaskarżonym wyroku orzekł o nagrodzie jubileuszowej za 30 lat pracy (winien orzec o odszkodowaniu za utraconą nagrodę jubileuszową).

Uwadze Sądu Rejonowego umknęło, że w lipcu 2014 roku powód był potencjalnym pracownikiem a nie emerytem. W związku z tym nie mógł nabyć prawa do potencjalnej odprawy emerytalnej. O odprawie emerytalnej (właściwie o odszkodowaniu za utraconą odprawę emerytalną) Sąd Rejonowy orzekł w zaskarżonym wyroku, oddalając to roszczenie.

Na mocy art. 386 § 1 k.p.c., art. 907 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. zmieniono zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że orzeczoną kwotę 47 745,17 zł obniżono do kwoty 37 046,94 zł.

Na mocy art. 98 k.p.c. oraz § 2 pkt 5 w związku z § 9 ust. 1 pkt 5, w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1804 ze zm.). Na kwotę 2 335 zł składają się: 535 zł – opłata od apelacji, 1 800 zł – koszty zastępstwa procesowego.

(-) SSR del. Anna Capik-Pater (-) SSO Grzegorz Tyrka(spr.) (-) SSO Teresa Kalinka

Sędzia Przewodniczący Sędzia